

ቅኑዕ ስነ-ምግባር አካል ሰብአዊ ክብረትዬ።

ሰብ፡ እንታይ ባህሪ ወይ አመል አለም ብዘየገድስ፡ ናይ ተፈጥሮ ሰብ ብምዃኑ ጥራሕ ክኸበር አለም ይብል ኣድማሳዊ ቻርተር ውድብ ሕቡራት ሃገራት። ቅዱሳን መጻሕፍቲ ብተመሳሳሊ፡ ሰብ ሃብታም ይኹን ድኻ፣ ዝተማህረ ይኹን ዘይተማህረ፣ ጸዕዳ ይኹን ጸሊም፣ ተባዕታይ ይኹን ኣንስተይቲ፣ ጉልበት ይኹን ደቂቕ ኣብ ቅድሚ ፈጣሪ ኩሉ ማዕረዮ። ብሓይሉ ወይ ብጥበቡ ዝተወልደ ሰብ የለን። ካብ ዝመርጸም ኣቦን ኣደን ዝተወልደ ዋላ ሓደ'ኳ የለን። ብምርጫኡ ተባዕታይ ወይ ኣንስተይቲ፡ ቀይሕ ወይ ጸሊም፡ ነዊሕ ወይ ሓጺር ኮይኑ ዝመጸ የለን። ከምኡውን ኣብ ዝመረጸ ሃገር ወይ ቦታ ዝተወልደውን የለን። ካብ መን ይውለድ ኣበይ ይውለድ መዓስ ይውለድ ኩሉ ካብ ኣፍልጦኡ፣ ካብ ፍቓዱን ካብ ውሳኔኡን ወጻኢዮ። ልክዕ ከምቲ ከይፈለጠን ከይወሰንን ዝውለድ፡ ብዘይ ቆጸራ ወይ ተዳሎ ድማ ይመውት። እንተብጽቡኹ እንተ ብሕማቕ፡ ድሕሪኡ ብዝተረፉ ሰባት ብታሪኽ ነበረ ገበረ እናተባህለ ዝኸኸር ሰብአዊ ፍጡርዮ ይብሉ። መራሕቲ ሃይማኖት ድማ ነዚ ሓቂዚ ይምህሩ።

ስለዚ ወዲ-ሰብ ከም ብጥበብ ወዲ-ሰብ ዘይተፈጥረ ናይ ተፈጥሮ ሰብ መጠን ኣብ ቅድሚ ሰማያዊ ይኹን ምድራዊ ሕጊ ማዕረዮ። ብሰብአዊ ተፈጥሮኡ ዝኾነ ፍልልይ የብሉን። ብሕጊ ተፈጥሮ መጻኡ ብሕጊ ተፈጥሮ ክሳብ ዝኸይድ ኣብ ዘሎ ዕድመ ግን፡ ተፈጥሮ ዝለገሰትሉ ጥራሕ እናተጠቐመ ስሩዕ ህይወት ከሕልፍ ስለዘይክእል፡ ንልግሲ ተፈጥሮ ንዕኡ ብዝጥዕዎ ቀይሩ፡ ዝተፈላለየ ዓይነት መግቢ ክረክብ፣ ክኸደን፣ ዘጽልለሉ ዝህልዎ፣ ሓሚሙ ክሕከም፣ ክሰርሕ፣ ክመሃር፣ ክመራመር አለም። ከምኡ ገይሩ ብሃፈ ጸማኡ ክነብር ጉልበት ተዋሂብዎዮ። ዝሓሰበሉ ሓንጎል ተዋሂብዎዮ። ካብን ናብን ዝንቀሳቐሱ መሓውር፡ ዝሰርሓሉ ኣእዳው፡ ዝሪኣሉ ዓይኒ፡ ዝሰምዓሉ እዝኒ..ወዘተ ተዋሂብዎዮ። ኣብዚ ተፈጥሮ ናብ ረብሓኻ ለዊጥካ ህይወትካ ብግቡእ ንምምራሕ ዝግበር ስራሕ፡ ትምህርትን ምርምርን ግን ፍልልይ ኣሎ። እቲ ናይ ተፈጥሮ ሰብ ብሰራሕን ብትምህርትን ይወዳደርጥ ይበላለጽ። ሕጂውን እቲ ሰብ ብሰብነቱ ኣይኮነን ዝወዳደርን ዝበላለጽን ዘሎ። እንታይ ደኣ፡ ኣብ መሬት ሰራሕ ኣፍርዮ ወይ ተማሂሩ ተመራማሂሩ ብዘምጸአ ውጽኢትዮ ዝበላለጽ ዘሎ። ሃብቲ ከኣ ከከም ስራሕካን ክእለትካን ሓንሳብ ትረኽቦ ገለ ግዜ ከኣ ትስእኖ ነገርዮ።

በዚ መሰረት ንወዲ-ሰብ ጉልበት፣ ሃብቲ፣ ትምህርቲ ስለዘለካ፣ ኣትሒትካ ክትሪኦ ኣይግባእን። ልዕሊቲ ነገራዊ ሃብቲ፡ ናይ ቀለም ትምህርቲ፡ ጉልበት ሰብ ምዃን ይዓቢ ወይ ይበልጽ። ስለ ዝኾነ ከኣ ተሳኽቦልካ ሓሪሰካ ድዩ ነጊድካ እንጀራ እንተረኽብካ፣ ተማሂርካ ተመራማሂርካ ኣጽጋቢ ውጽኢቲ እንተምጸእካ፡ ንከማኽ ናይ ተፈጥሮ ሰብ መምዘኒ ልዕሊ ትሕትነት ገይርካ ክትኮርዓሉ ክትምክሓሉ ቅኑዕ ኣይኮነን።

ብሰራሕን ብትምህርትን ጥራሕ ዘይኮነ፡ ብፖለቲካዊ ምሕደራ ኣብ መንጎ ሰባት ወይ ዜጋታት ናይ ኣረኣእያ ፍልልይ ክመጽእ ባህሪያዊዮ። ናይ ሓሳባት ፍልልይ ምምጸኡ ከኣ ጽቡቕ ምበር ሕማቕ ኣይኮነን። ብሓሳብ ወይ መልክዕ ውደባ ተፈላሊኻ ማለት ግን፡ ምሉእ ሰብን ጎደሎ ሰብን ምዃን ኣይስምዕን። ዜጋን ዘይዜጋን ኣየርእን። እቲ ናይ ተፈጥሮ ሓንጎልዮ ይሓሽ ዝበሎ ኣረኣእያ ወይ መስመር ዝመርጽ ዘሎ። ምርጫ ናይቲ ሓደ ነቲ ካልእ ዘይክጥዕዎ ይኸእል። ንኣብነት ጸረ-ህዝቢ ምልካዊ፣ ፋሽሽታዊ፣ ኣድላዊ፣ ፖለቲካዊ ምሕደራ ኣብ ዝኾነ ሃገር ንብዙሓት ኣገሊሉ ጨፍሊቐኹ ዝግዝእ ምበር፡ ብሰላም፡ ብደሞክራሲያዊ ኣገባብ ብሕጊ ዘገልግል ስርዓተ ምሕደራ ኣይኮነን። ስለዝኾነ ከኣ ብብዙሓት ኣይድገፍን። እቲ ንብዙሓት ዘይውክል ርእይቶ ከከም ኩነታት ናይ ወነንቱ ተቓሊሰካ ክትሰዕር ናይ ግድንዮ። ክትሰዕር ኢልካ ክትቃለሶ እንከለኻ ግን ነቲ ዘይቅቡል ፖለቲካዊ ባህሪኡን ዘይሕጋዊ ገበናዊ ተግባራቱን ደኣምበር፡ ንሰብአዊ መንነቱ፣ ጸታኡ፣ ዕድሜኡ፣ ደረጃ ትምህርቱ፣ ትውልዳዊ መበቆሉ መሰረት ገይርካ ንምጥቃዕ፣ ንምድሃሉ ዝዓለመ ክኸውን የብሉን። ከምኡ ምግባር ናይ ዘይለባማት፡ ናይ ዘይበሰሉ፣ ናይ ዘይጸረዩ ናይ ፖለቲካ ዝራባዓት ኣተሓሳስባን መንገድንዮ።

ሎሚ ፖለቲካ ኤርትራ ተደዋዊሱ አንፈት አጥፊ እሉ ዘሎ መድረኽ ኢና ንርከብ ዘለና። ካብዚ አንፈት አጥፊኡ ዝተጠናነገ ፖለቲካዊ ህይወት ዝነቅል ድማ፡ ከም ጥሙር ህዝብን ልኡላዊ ሃገርን ናይ ምቕጻልን ዘይምቕጻል ኣብ ወሳኒ ናይ ነጥብ መቐይሮ መድረኽ ምህላውናውን ክዝንጋዕ ኣይግባእን። ምንጩ ምጥፋእ ፖለቲካዊ አንፈት፡ ምጥፋእ ቀላሲ መሪሕነትዮ። ስለዚ ሰውራ ኤርትራ ብቐዓት ናይ ህዝቢ ወገን ዝኾኑ መራሕቲ ስኢኑ ካብ ዝደዋወስ ነዊሕ ዓመታት አቐጺኖ ኣሎ። ከመይ ተደዋዊሱ ከምዘሎ፡ ኣብ መድረኻት ፓልቶክ፣ ፌይስ ቡክ፣ ትዩቲዮር፣ ዊብ-ሳይት ... ወዘተ ኤርትራውያን ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን እንታይ ይብሉ ኣለው ምስማዕ እኹልዮ። ዝተራቐቐ ማሕበራዊ መራኸቢታት ምፍጣሩ ምስ ገና ነፈጠርቲ። ገለ ኤርትራውያን ግን ንግጉይ ፖለቲካዊ ኣረኣጺያን ጸረ-ህዝቢ ተግባርን መሰረት ብምግባር ዘይኮነ፡ ሰብአዊ ክብረትዮም ዘዋርድሉ ዘለው። ምክንያቱ ፖለቲካዊ ፍልልይ ባይኑዮ። ገበናዊ ተግባር ባይኑዮ። ሰብአዊ ክብረት ድማ ካብ ኩሉ ዝተፈለየ ባይኑዮ። ናይ ፖለቲካ ኣረኣጺያ ፍልልይ፡ ብዝነጸረ መሰልን ጠቕምን ኣብዘሓ ዘረጋግጽ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳባዊ መስመር ብምክታል፡ ህዝቢ ዘርበሎን ዘደርበሎን ፈታዊኡን ጸላኢኡን ክፈልጥ ብምንቃሕ ብምውዳብ ኣቢልካዮ ዝሰዓር። ገበናዊ ተግባር ከኣ ገበነኛታት ናብ ፍርዲ ተቐርቡሉ ህዝባዊ ዝኾነ ስርዓተ ፍትሒ ምህላው ብምርግጋጽ፡ መሰል ክሰሳት ከይተዳፋእካ ጭቡጥ መርተዖ ሒዝካ ብሰብ ሞያ ሕጊ ውሳኔ ክረክቡ ምግባርዮ። ሰብ ብሰብነቱ ምዝላፍ ግን ምክንያት ዘይርከቦ ኩኑን ሓሳብዮ። ድፍረት ንሰብአዊ ክብረት ድማዮ።

ኣብዘም ዘመን ኣምጸኦም ማሕበራዊ መራኸቢታት ብገለ ኤርትራውያን ዝስማዕ ድምጺ ብኤርትራውነትካ ክትኮርዕ ዘይኮነ ክትሓፍር ዝገብርዮ። ርእሲ ዘድንንዮ። ብፍላይ ኣብ ፓልቶካት ኣብ ልዕሊ ተሳተፍቲ ፓልቶክ ሩም ዝኾና ደቂ-አንስትዮ ዝድርብ ቃላት፡ በሃልቲ እምበርዶ ቡቲ ውርዘይ ባህልናዮም ተመልሚሎም ዓብዮም? ምበር ዶ ከም ሰባት ሓላፍነት ይስመዖምዮ? ምበር ዶ ሕማቕን ጽቡቕን ዝመምይሉ ናይ ተፈጥሮ ኣእምሮ ኣለውምዮ? እምበር ሓፍቲ፣ ሰበይቲ፣ ኣላቶምያ፣ ምበር ዶ ኣደ ከም ዘላቶም ይርድኡዮም ኢልካ ከተሰተንትን ክትሓዝን ዝገብርዮ። ኸእጠኡኡውን ኣብ ልዕሊ ብዕድመ ዝደፍኡ ወለዲ፣ ኣመንቲ ሃይማኖት ምስልምና፣ ቦታ ምክንያት ብምግባር ዝወሃብ ርእይቶ ብተመሳሳሊ ፖለቲካ ትሕዝቶን መልእኽትን ዘይብሉ፡ ሕጋዊ ሕቶውን ዘደመልክት ስነ-ምግባር ዝጎደሎ ውጽኢ ስድነትዮ። ኣብ ቅድሚ ኮምፒተር ኮፍ ኢልካ ዓራ መን ከይርእኒ ከይፈልጠኒ ኢልካ ከምዚ ዝበለ ብዕሉግ ቃላት ምውርዋር፡ ሚዛን ተበሃልቲ ዘይኮነ፡ ሚዛን በሃልቲ ዘፍኩሰ ምስሊ ኤርትራ ድማ ዝብልል ኣዝዩ ድሑርን ፍንፋን ኣተሓሳስባዮ። ሰብ ኮይኑ ካልኣት ሰባት ከይሪእዎን ከይሰምዕዎን ዘይኮነ፡ ንገዛእ ሕልናኡ፡ ንሰብአዊ ክብረት ክብል ብዕሉግ ቃላት ምጥቃም ክጽዮ፡ ቅኑዕ ሃናጺ ሓሳባት ተዓጢቑ ብነጻነት ብወግዒ ክበሃሃል ኣለዎን ይግባእን። ምክንያቱ ፍንፋን ስነ-ምግባር ወለዱ ዘጽርፍ ሰብአዊ ክብረት ድማ ዘዋርድዮ። ቅኑዕ ስነ-ምግባር ግን ኣካል ሰብአዊ ክብረትዮ።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 14-07-2017